

Šolska svetovalna služba skozi oči vodstva šole

■ **Marijana Kolenko**, mag., prof. ped., je ravnateljica na *Osnovni šoli Lava* v Celju. Ima izkušnje s poučevanjem, šolskim svetovalnim delom, predavanji o komunikaciji in retoriki ter pisanjem strokovnih člankov. Na *Mednarodni fakulteti za družbene in poslovne študije* predava o poslovnem bontonu.

Šolska svetovalna služba je opredeljena z Zakonom o financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI). Vloga svetovalne službe v osnovnih šolah je izjemno kompleksna, raznovrstna, pomembna in ima prav v vsaki šoli posebno mesto. Svetovalna služba v šoli deluje z namenom, da bi bil vsem otrokom zagotovljen optimalen razvoj, in nudi pomoč tistim učencem, ki jo potrebujejo.

67. člen ZOFVI opredeljuje, da v javnem vrtcu oziroma šoli deluje svetovalna služba, ki svetuje otrokom, učencem, vajencem, dijakom, učiteljem, staršem, sodeluje z vzgojitelji, učitelji in vodstvom šole pri načrtovanju, spremljanju in evalvaciji razvoja vrtca oziroma šole, opravljanju vzgojno-izobraževalnega dela ter izvaja poklicno svetovanje. Svetovalna služba sodeluje pri pripravi in izvedbi individualiziranih programov za otroke s posebnimi potrebami. Delo svetovalne službe opravljajo svetovalni delavci, ki so psihologi, pedagogi, socialni delavci, socialni pedagogi, defektologi ter so primerno usposobljeni za uresničevanje ciljev svetovalne službe. Tudi sama sem pred leti opravljala delo

Žal je bila z zmanjšanjem števila svetovalnih delavcev v osnovni šoli svetovalni službi odvzeta tako rekoč temeljna naloga: nudenje podpore in pomoči vsem udeležencem, ki naj bi jim bil zagotovljen optimalen razvoj, in nudenje pomoči učencem, ki jo potrebujejo.

svetovalne delavke v osnovni šoli ter bila vpeta v številne razvojne projekte šole, strokovno sodelovala z učitelji, starši, vodstvom šole, postavila šolo za starše po vsej vertikali, opravljala temeljito poklicno svetovanje, sodelovala z lokalnim okoljem in zunanjimi ustanovami. Kot ravnateljica šole lahko kritično ugotavljam, da danes svetovalni delavci v šolah opravljajo druge vrste nalog. Praksa kaže, da se je v zadnjih

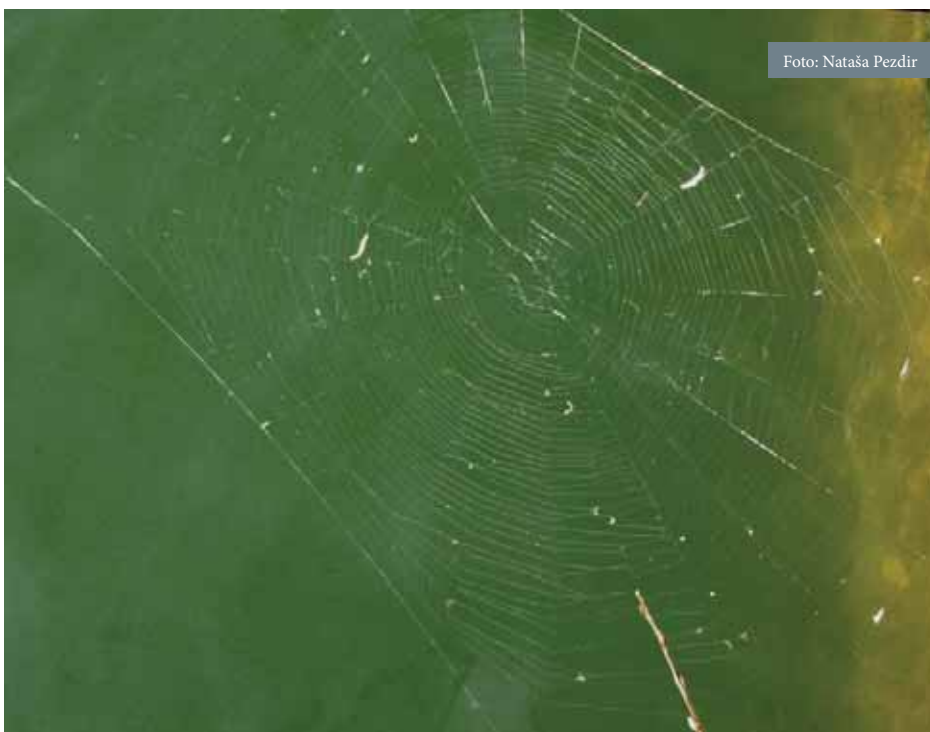

Foto: Nataša Pezdir

20 letih vloga svetovalne službe v osnovni šoli zelo spreminjala. Osnovne šole so s spremembo normativov in standardov izgubile delež svetovalnih delavcev. Število le-teh se je zmanjšalo, in to na veliko škodo otrok. Pred leti so namreč osnovne šole imele po 2 ali 3 svetovalne delavce: pedagoga, psihologa in socialnega delavca, ki so skupaj oblikovali celovito svetovalno službo, ki je bila resnično v veliko pomoč pri reševanju tako vzgojnih kot učnih težav učencev, v pomoč pri razvoju pedagoške prakse, pri raziskovanju, spremljanju napredka učencev, v pomoč učiteljem in staršem ter pogosto tudi vodstvu šole.

Predvsem pa je bila velika dodana vrednost svetovalne službe, sestavljene iz različnih profilov, v tem, da so timi svetovalnih delavcev v osnovni šoli mnogo hitreje, učinkoviteje in strokovno reševali težave, s katerimi so se srečevali učenci in posledično tudi starši ter učitelji, bolj kakovostno so lahko izvajali poklicno svetovanje in testiranje učencev, več časa so lahko namenili vpisu prvošolcev v osnovno šolo, se posvetili vsakemu otroku, ki je zapuščal vrtec in vstopil v prvi razred, bili učencem s težavami v veliko oporo, saj so za to imeli na razpolago več časa ... Žal je bila z zmanjšanjem števila svetoval-

nih delavcev v osnovni šoli svetovalni službi odvzeta tako rekoč temeljna naloga: nudenje podpore in pomoči vsem udeležencem, ki naj bi jim bil zagotovljen optimalen razvoj, in nudenje pomoči učencem, ki jo potrebujejo.

Zaradi povečane količine administracije (namesto neposrednega ukvarjanja z učenci, strokovnimi sodelavci, starši) se je torej zmanjšal čas za opravljanje osnovne naloge svetovalne službe. Prav tako se je zmanjšal obseg dela na področju poklicne orientacije, saj se je razširilo prepričanje, da učenci in starši ne potrebujejo več svetovanja na tem pomembnem področju, čeprav se zadnja leta kaže, da to ne drži. Poklicna orientacija in posledično sodelovanje s širšim okoljem (podjetja in podjetniki, obiski učencev v neposrednem okolju gospodarstva, obiski sejmov, delavnic ...) je bila izjemno pomembna naloga svetovalne službe, ki so ji starši zaupali in na katero so se obračali po nasvete, kako otrokom pomagati pri odločitvi za vpis v poklicne ali srednje šole.

V teh letih se je povečalo delo na področju sociale: odzivanje na številne socialno-

ekonomske zadrege družin: brezposelnost, minimalni dohodki zaposlenih staršev, nezmožnost plačevanja obveznosti, subvencionirana prehrana, neurejene družinske razmere ipd. To je zelo kompleksno področje, ki ima velik vpliv na otroke ter na njihove učne in mnogokrat tudi vzgojne težave. To široko in kompleksno področje pa je za nameček še izrazito težko obvladovati zaradi številnih zakonskih omejitev.

V zadnjih letih se je zelo povečalo delo na področju reševanja pojavov pri učencih s specifičnimi težavami, delo z učenci z odklonskim vedenjem, z učenci, ki imajo različne primanjkljaje, so vključeni v redno osnovno šolo, potrebujejo pa številne individualne obravnave, utemeljitve za komisije, ki obravnavajo te otroke, timske sestanke z učitelji, starši. Posledično se je povečalo sodelovanje z zunanjimi ustanovami, koordinacija timskih sestankov, interdisciplinarno iskanje rešitev, česar je bilo v preteklih letih manj.

S povečanjem obsega dela na nekaterih prej omenjenih področjih delovanja, ki jih pred nekaj leti svetovalni delavci skorajda niso opravljali, se je zmanjšal prostor za delo na temeljnih področjih, zaradi katerih je bila svetovalna služba vzpostavljena.

Po mojem opažanju in po pogovoru s šolsko svetovalno delavko imajo svetovalni delavci danes premalo časa za svetovalno-preventivno delo z vsemi učenci za izboljšanje kakovosti učenja (razvijanje učinkovitih strategij, metod in tehnik učenja, učnih navad ipd.); za neposredno pomoč nadarjenim učencem, učencem z učnimi težavami in integriranim učencem s posebnimi potrebami; za koordinacijo pomoči nadarjenim učencem ... Prav tako jim zmanjkuje časa za neposredno pomoč učiteljem in posvetovalno delo pri izboljšanju učinkovitosti poučevanja (pomoč pri načrtovanju in uvajanju novih didaktičnih pristopov, npr. sodelovalnega učenja, učne diferenciacije, projektnega učnega dela, programov za dvig motivacije ipd.); za neposredno pomoč učiteljem pri uresničevanju individualiziranih učnih

programov; za koordinacijo in sodelovanje v razvojnih projektih učiteljev; za koordinacijo in sodelovanje pri strokovnem izpopolnjevanju učiteljev na šoli (predavanja in izkustvene delavnice o sodobnih pristopih k poučevanju); za pripravo razvojnega načrta šole za področje učenja in poučevanja; za načrtovanje strokovnega izpopolnjevanja učiteljev na šoli s področja poučevanja itd.

Ugotavljam, da je svetovalna služba v

Svetovalni delavci bi morali biti ob ravnatelju glavni nosilci razvoja, še posebej na področju drugačnega, učinkovitega poučevanja, raziskovanja prakse učiteljev ipd.

osnovni šoli v zadnjih nekaj letih veliko izgubila in premalo pridobila. In to v času, ko imamo v šolah vedno več učencev z odločbami, ki zahtevajo od svetovalnih delavcev veliko znanja, veliko strokovnega dela, zato bi zelo potrebovali okrepljeno timsko svetovalno službo, sestavljeno iz različnih profilov (kot pred leti). Prav zdaj, v času hitrega razvoja okolja, v katerem delujejo tudi osnovne šole, bi morali biti svetovalni delavci pravi 'motorji' oziroma 'motivatorji' razvoja sodobnega načina poučevanja, sodobnih pristopov k delu z učenci, pri pridobivanju sodobnih spoznanj nevroznanosti. Svetovalni delavci bi morali biti ob ravnatelju glavni nosilci razvoja, še posebej na področju drugačnega, učinkovitega poučevanja, raziskovanja prakse učiteljev ipd.

Svetovalni delavci, ki opravljajo kompleksne in različne naloge, ki jim jih nalaga zakonodaja, še bolj pa jih v to nagovarjajo potrebe učencev in staršev ter učiteljev, so ob ravnatelju tisti strokovni sodelavci, ki morajo biti zelo široko razgledani, strokovno podkovani in prvi v vrsti pri razvoju šole in vnašanju pozitivnih sprememb. Tako je nujen ponoven razmislek o vlogi in nalogah svetovalnega delavca v osnovni šoli, predvsem pa je nujna ponovna vzpostavitev svetovalne službe v šoli. O svetovalni službi v šoli namreč v tem trenutku ne moremo govoriti, je pa izjemno pomemben podsistem v osnovni šoli, vrtcu, srednji šoli, ki nam zelo manjka. ◀

Foto: Petra Duhannoy